

Anonimizuota versija

Vertimas

C-511/22-1

Byla C-511/22

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2022 m. liepos 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Frankfurt am Main (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. birželio 9 d.

Ieškovas ir apeliantas:

AQ

Atsakovė:

Trendtour Touristik GmbH

Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurto prie Maino apygardos teismas)

<...>

Nutartis

Byloje

AQ, <...> 48167 Miunsteris,

ieškovas ir apeliantas,

<...>

prieš

Trendtours Touristik GmbH, 65830 Kriftelis,

atsakovę ir kitą apeliacinio proceso šalį,

<...>

<...> *Landgericht Frankfurt am Main* 24-oji civilinių bylų kolegija

<...>

2022 m. birželio 9 d. nutarė:

I. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo <...> 267 straipsnio antrą pastraipą pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo:

1. Ar 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (ES) (toliau – Direktyva dėl kelionės paslaugų paketų), 12 straipsnio 2 dalies pirmas sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad šia nuostata reglamentuojama kita, be jau numatytosios Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalyje, teisė nutraukti sutartį, o teisinės tokios teisės pasekmės taikomos tik tuo atveju, jei keliautojas, pareikšdamas apie sutarties nutraukimą, remiasi šia teise?
2. Ar Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pareiga sumokėti sutarties nutraukimo mokesčių neišnyksta, jei keliautojas, pareikšdamas apie sutarties dėl kelionės paslaugų paketo nutraukimą, nenurodo jokios priežasties arba nurodo priežastį, kuri nėra susijusi su neišvengiama ir nepaprasta aplinkybe?

II. Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

Motyvai

I.

Toliau dėstomos šios bylos faktinės aplinkybės.

2019 m. rugpjūčio 21 d. ieškovas užsisakė iš atsakovės, kelionių organizatorės, sau ir savo sutuoktinei kelionės, pavadintos „Italien pur in Rom & Sorrent“ („Tikra Italija Romoje ir Sorrente“), kuri turėjo vykti nuo 2020 m. kovo 30 d. iki 2020 m. balandžio 6 d., paslaugų paketą. Kelionės kaina buvo 1 886,00 EUR. Atsakovei pareikalavus, ieškovas sumokėjo 325,00 EUR avansą.

2020 m. liepos 27 d. raštu ieškovas atsisakė kelionės paslaugų paketo. Šiame rašte ieškovas nurodė atsisakymo priežastį – tai, kad netrukus bus hospitalizuotas. Jis pareiškė, kad yra pasirengęs sumokėti atsakovei kompensaciją už sutarties nutraukimą, sudarančią 25 % kelionės kainos, t. y. 466,50 EUR, įskaičius į šią sumą jo sumokėtą avansą. Šiame rašte jis nurodė pasiliekančią teisę pagal

atsakovės kelionės sąlygas „reikalauti grąžinti išmokėtas sumas, jei šiaip ar taip nebūtų galimybės organizuoti kelionę ar į ją vykti dėl nepaprastų šiuo metu Italijoje ar Vokietijoje atsirandančio koronaviruso aplinkybių ar kitų priežasčių“. Ieškovas sumokėjo atsakovei skirtumą tarp avanso ir žalos atlyginimo sumos.

Atsakovei paprašius, ieškovas sumokėjo jai dar 5,00 EUR, nes atsakovė apskaičiavo iš viso 471,50 EUR dydžio kompensaciją už sutarties nutraukimą.

Vėliau atsakovė atšaukė savo organizuojamą kelionę „Italien pur in Rom & Sorrent“ dėl koronaviruso pandemijos.

2020 m. kovo 21 d. raštu ieškovas pareikalavo grąžinti jam sumas, kurias jis sumokėjo atsakovei, iš viso 471,50 EUR.

Atsakovė atsisakė grąžinti.

Ieškovas mano, kad atsakovė privalo grąžinti jo sumokėtas sumas, nes iš tikrųjų nevykdė kelionės paslaugų paketo.

Atsakovė teigia, kad ieškovas nutraukė kelionės paslaugų paketo sutartį dėl savo hospitalizavimo, todėl ji turi teisę apskaičiuoti sutartyje nustatytą standartinį sutarties nutraukimo mokestį. Vėliau atsiradusios aplinkybės nebegali pakeisti jos teisės į sutarties nutraukimo mokestį.

Pirmojoje instancijoje *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas) atmetė ieškovo ieškinį. Teismas nusprendė, kad atsakovė, ieškovui nutraukus sutartį, įgijo teisę į kompensaciją už sutarties nutraukimą ir gali ją atskaityti iš ieškovo prašomos grąžinti sumos. *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 651h straipsnio 3 dalis netaikoma, nes sutarties nutraukimo momentu dar nebuvo aplinkybių, kurios būtų leidusios daryti išvadą, kad susiklostė neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės. Atsakovės teisė *a posteriori* neišnyko vien dėl to, kad kelionė liko neįvykdyta.

Ieškovas per nustatytą terminą pateikė apeliacinį skundą dėl apylinkės teismo sprendimo. Jo nuomone, pareiškimo apie sutarties nutraukimą momentu buvo pakankamai priežasčių, leidusių prognozuoti didelį neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių poveikį kelionei.

Atsakovė nesutinka su ieškovo apeliaciniu skundu ir, be kita ko, teigia, kad ieškovas negali remtis BGB 651h straipsnio 3 dalimi, nes atsisakė sutarties dėl kitų – asmeninių – priežasčių, o ne dėl koronaviruso pandemijos.

II.

Pagal kelionės paslaugų paketo sutartis reglamentuojančias Vokietijos teisės nuostatas keliautojas, remdamasis BGB 651h straipsnio 1 dalimi, gali bet kada iki

kelionės pradžios nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį. Teisės aktuose nėra reikalaujama nurodyti nutraukimo priežastį.

Teisinė nutraukimo pasekmė pagal BGB 651h straipsnio 1 dalies antrą sakinį yra ta, kad kelionių organizatorius praranda teisę gauti kelionės kainą. Pagal BGB 651h straipsnio 1 dalies trečią sakinį kelionių organizatorius gali reikalauti tinkamos kompensacijos, kurios fiksuotą dydį pagal BGB 651h straipsnio 2 dalį gali nustatyti ir standartinėse sutarties sąlygose. Vis dėlto pagal BGB 651h straipsnio 3 dalies pirmą sakinį kelionių organizatorius negali reikalauti kompensacijos už sutarties nutraukimą, jeigu kelionės tikslo vietoje ar visiškai greta atsiranda neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, reikšmingai kliudančių vykdyti kelionės paslaugų paketą <...>.

Kelionės tikslo vietoje buvo susiklosčiusios tokios neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės, kurios reikšmingai kliudė kelionei, nes kelionė negalėjo būti vykdoma dėl koronaviruso pandemijos, kuri yra neišvengiama ir nepaprasta aplinkybė.

Pagal BGB 651h straipsnio 1 ir 3 dalyse įtvirtintų Vokietijos teisės nuostatų formuluotę atsakovė negali reikalauti kompensacijos už sutarties nutraukimą, nes BGB 651h straipsnio 3 dalies formuluotė siejama su faktinėmis aplinkybėmis sutarto kelionės laiko momentu. Vokietijos teisės nuostatų tekste neatsispindi Vokietijos jurisprudencijoje ir doktrinoje dėl kelionių išreiškiamą nuomonę, kad nagrinėjant neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių klausimą svarbu atsižvelgti į *ex ante* vertinimą grindžiamą prognozę pareiškimo apie nutraukimą momentu (žr., be kita ko, 2021 m. rugpjūčio 30 d. *Oberlandesgericht Hamm* (Hamo aukštesnysis apygardos teismas) sprendimą 22 U 33/21, *BeckRS* 2021, 24178; 2021 m. vasario 8 d. *Amtsgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apylinkės teismas) sprendimą 37 C 471/20, *NJW-RR* 2021, 930; 2020 m. rugpjūčio 11 d. *Amtsgericht Frankfurt* (Frankfurto apylinkės teismas) sprendimo 32 C 2136/20, *Juris*, 38 punktą; 2020 m. spalio 27 d. *Amtsgericht München* (Miuncheno apylinkės teismas) sprendimo 159 C 13380/20, *Juris*, 19 punktą; 2021 m. lapkričio 2 d. *Landgericht Kassel* (Kaselio apygardos teismas) sprendimo 5 0 459/21, *Juris*, 35 punktą; <...>). Klausimas, ar BGB 651h straipsnio 3 dalies formuluotė atitinka Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalies nuostatą, ar ji turi būti aiškinama taip, kad atitiktų direktyvą, yra Teisingumo Teismui pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-776/21 dalykas.

Vis dėlto kyla klausimas, ar ieškovas negali remtis BGB 651h straipsnio 3 dalimi dėl to, kad nutraukė sutartį dėl priežasties, už kurią pats yra atsakingas ir kuri nėra neišvengiama ir nepaprasta, kaip tai suprantama pagal BGB 651h straipsnio 3 dalį.

Pagrindinėje byloje ieškovas savo sprendimą nutraukti sutartį grindė hospitalizavimu. Iš jo rašto matyti, kad gražinimo išlyga tuo atveju, jei kelionė dėl koronaviruso pandemijos negalėtų būti vykdoma, neturėjo lemiamos reikšmės sutarties nutraukimui, ja buvo siekiama tik užsitikrinti teisę susigrąžinti sumas; ieškovas tai vertino kaip galimybę, o ne kaip garantiją.

Pagal BGB 651h straipsnio formuluotę keliautojas turi BGB 651h straipsnio 1 dalyje numatytą teisę nutraukti sutartį; ši teisė sukelia BGB 651h straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje, taikomame kartu su 2 dalimi (kompensacija už sutarties nutraukimą), arba BGB 651h straipsnio 3 dalyje (kompensacija už sutarties nutraukimą netaikoma) numatytas teises pasekmes. Sukeliamoms teisinėms pasekmėms neturi reikšmės tai, ar keliautojas nurodo sutarties nutraukimo priežastį, todėl nagrinėjamu atveju kompensacija už sutarties nutraukimą netaikoma, taip pat atsižvelgiant į priežastį, nurodytą rašte dėl nutraukimo, nes kelionė negalėjo įvykti dėl nepaprastos ir neišvengiamos priežasties.

Vis dėlto kyla klausimas, ar Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 ir 2 dalyse nėra nustatyta kitokia tvarka.

Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad keliautojas turi teisę bet kuriuo metu nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį iki paketo pradžios, tačiau ši teisė lemia Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nustatytą kompensaciją už sutarties nutraukimą. Vis dėlto Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalyje nustatyta kita teisė nutraukti sutartį, kuri nelemia kompensacijos už sutarties nutraukimą, nes keliautojas turi teisę į visos kelionės kainos grąžinimą, t. y. jeigu kelionės tikslo vietoje <...> atsiranda neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, darančių didelį poveikį paketo vykdymui <...>. Iš formuluotės „nepaisant 1 dalies, keliautojas turi teisę“ būtų galima daryti išvadą, kad Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnyje reglamentuojamos dvi teisės nutraukti sutartį, kurios taikomos esant skirtingoms sąlygoms ir sukelia skirtingas teises pasekmes. Jei manytina, kad yra dvi skirtingos teisės nutraukti sutartį, būtina, kad keliautojas, pareikšdamas apie sutarties nutraukimą, leistų suprasti, kuria teise jis norėtų remtis, ir visų pirma jis privalo nurodyti neišvengiamą ir nepaprastą priežastį, jei ketina remtis Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalyje nustatytais teisinėmis pasekmėmis. Apie tokį reikalavimą keliautojo pareiškimui leistų spręsti aplinkybė, kad teisė nutraukti sutartį Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio nuostatoje siejama su tam tikromis sąlygomis („<...> nutraukti <...>, jeigu“). Toks reikalavimas gali būti kildinamas ir iš Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 2 dalies antro sakinio formuluotės, pagal kurią, „[j]ei kelionės paslaugų paketo sutartis nutraukiama pagal šią dalį“, keliautojas turi teisę į visų sumokėtų sumų už paketą grąžinimą. Šia formuluote siekiama, kad nurodyta teisinė pasekmė atsirastų tik tuo atveju, jei keliautojas remiasi šia dalimi, nes keliautojas, be kita ko, gali pasirinkti, ar remtis Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalyje, ar jos 12 straipsnio 2 dalyje reglamentuojama teise nutraukti sutartį. Vis dėlto šios formuluotės neleidžia daryti išvados, kad kilus ginčui teismas turi priskirti pareiškimą apie sutarties nutraukimą Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 arba 2 dalies taikymo sričiai, taigi tuo atveju, jei apie sutarties nutraukimą pareiškama nesiremiant neišvengiamą ir nepaprastą aplinkybę, taikomos Direktyvos dėl

kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalyje (o ne 2 dalyje) nustatytos teisinės pasekmės.

Šioje byloje toks aiškinimas reikštų, kad pagal Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 dalies antrą sakinį turi būti mokamas sutarties nutraukimo mokestis, nepaisant to, kad kelionė negalėjo būti vykdoma dėl koronaviruso pandemijos, nes ieškovas pareiškime apie sutarties nutraukimą rėmėsi kita priežastimi.

Jei Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 12 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, BGB 651h straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatas reiktų aiškinti taip pat, kad jos atitiktų direktyvą, nes Direktyva dėl kelionės paslaugų paketų siekiama visiško suderinimo (Direktyvos dėl kelionės paslaugų paketų 4 straipsnis).

<...> [bylos nagrinėjimo sustabdymas]